

ἀγούσα α ἐπὶ Ῥοιμητάλῃα (ἀρχοντος, ὅτε) Καί-
σαρ Ἀυτοκράτωρ ἀνεδείχθη. Ὡς λοιπὸν ἤδη ὑπῆρ-
χον πυλῶροι. Περιέχει δὲ ἡ στήλη αὕτη καὶ ἄλλο
τὶ ἄξιον προσοχῆς. Πλαγίως τῆς κυριωτέρας ἐπιγρα-
φῆς, ὑπῆρχον ἄλλαι μεταγενέστεραι, διὰ μικροτέρων
γραμμάτων, καὶ ὡς παρέργως, κεχαρσμέναι, ἀνα-
γραφαὶ καὶ αὐταὶ πυλῶρων, οἵτινες φαίνεται ὅτι κατ-
ἔτος μετέλλασσαν. Ἡ μία φέρει ἑξῆς. Πυλῶροι οἱ θεῖτες
ἐφ' ὧν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναβάσεως ἐγένετο. Ἡ
λέξις ἀνάβασις ἐξηγεῖται παρ' Ἑλλήνων τῶν λεξικογρά-
φων ὡς δηλοῦσα, τὴν πράξιν τοῦ ἀναβαίνειν, καὶ
ἰδίως ἔλεγον ἐν Ἀθήναις, ἀναβαίνειν εἰς τὴν Ἀκρό-
πολιν (Ἀρπακρ. ἐν λέξ. Σκακηφόροι), ὅθεν καὶ ἡ
ἐνδεκάτη τοῦ Πυσανειῶνος ἐλέγξτο Ἀνάβασις, δὲ-
δοται αἱ γυναῖκες ἀνῆρχοντο εἰς Θεσμοφορίαν (Ἠσύχ.). Ὁ
σοφὸς Μάξις ὁμοίως ὑποπτεύει μὴ ἡ Ἀνάβασις αὕτη
εἶναι ἡ αὐτὴ τοῦ ἰδίου Ὀκταβίου, οὗ τὴν στήλιν ὡς
ἐποχὴν ἀναφέρει ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή, ἀνάβασις εἰς τὴν
Ἀκρόπολιν μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην. Ἀλλ' ὁμο-
λογητέον ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἔργου τῆς ἀναβάσεως,
μᾶλλον φαίνεται σημαίνουσα ἐργασίαν τινά, ὥστε ἀνά-
βασις δύναται ἐνταῦθα νὰ ἔχῃ καταχρηστικῶς τὴν σημα-
σίαν ἀναβάθρας, ὡς ἡ λέξις ἀνοδος σημαίνει ἀμφοτέρω.
Τὰ ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ Νικαίου τῆς Νίκης ἄλλοτε διακρι-
νόμενα ἔχνη ἦσαν διπλᾶ, ἐλέγχοντα κατασκευὴν κλί-
μακος κατὰ δύο ἐποχὰς διαφόρους. Ἰσως ἡ μία, ἡ ἀρ-
χαιότερα, εἶναι ἡ τοῦ Αὐγούστου, ἡ δὲ νεώτερα, ἡ τοῦ
ἀρτίως ἀνακαλυφθέντος τοίχου, διότι ἀδύνατον εἶναι
ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἀνέγερσιν τοῦ βαναύσου τούτου
τοίχου εἰς χρόνους τοῦ Αὐγούστου, ἐφ' οὗ ἤκαμζεν
αὐτοῦ τὴν τέχνην, εἰς χρόνους προγενεστέρους τῶν λαμ-
πρῶν ἔργων τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅτε μάλιστα καὶ ἡ ἀνε-
στραμμένη ἐκείνη ἐπιγραφή, μετ' ἄλλων δύο, ἐπί-
στας ἀνεστραμμένων, μαρτυροῦσι περὶ τοῦ ἐναντίου.
Ἡ ἐπιεικεστέρα κρίσις εἰς τὴν δυνάμεθα νὰ συγκατα-
νέσωμεν ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τῶν ἔργων τοῦ
αὐτοῦ, εἶναι ὅτι, ἡ μὲν κλίμαξ εἶναι ἴσως ἡ ἀνάβασις,
ἡ ἐπὶ Αὐγούστου ὁ δὲ τοίχος μετὰ τῆς θύρας ὅτι
εἶναι τῶν χριστιανικῶν χρόνων. Ὡς ἀπόδειξις τῆς μὴ
ταυτοχρόνου ταύτης οἰκοδομῆς τῆς τε κλίμακος καὶ
τοῦ τοίχου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ τινες μι-
κροὶ βαθμιδῆς, αἵτινες, εἰς ἀτελέστεραι τῆς μεγάλης
κλίμακος, κατέρχονται ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὴν θυρίδα,
ἀνεπιδεξιῶς οὕτω τὸ ἀρχαιότερον πρὸς τὸ νεώτερον
ἔργον ἐνοῦσαι. Γνωστὸν εἶναι καὶ ἀρχαῖόν τι νόμισμα
παριστῶν ἀκόμψως καὶ ἀτέχνως τὴν βορειοδυτικὴν
ὄψιν τῆς ἀκροπόλεως. Ἐπ' αὐτοῦ φαίνεται ὁ βρά-
χος, μετὰ τοῦ Παρθενῶνος τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς, καὶ
τῶν Προπυλαίων, ἐφ' ὧν φαίνεται μακρὰ κλίμαξ
κατερχομένη. Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι τύπου Ῥωμαῖ-
κοῦ, καὶ δὲν φαίνεται ἀπίθανον ἡ ἀναβάθρα ἐκείνη νὰ
ἦναι αὕτη ἡ ἐπὶ Αὐγούστου ἴσως οἰκοδομηθεῖσα, ἀν-
καί τινες ὑπέλαβον ὅτι εἶναι ἡ μικρὰ ἡ ἀπὸ τοῦ μνη-
μείου τοῦ Ἀγρίππα πρὸς τὸ σπήλαιον τοῦ Πανὸς
κατιοῦσα. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ νομίσματος, ἐμπρὸς τῆς
κλίμακος οὐδὲν ἄλλο προτείχισμα φαίνεται, ὅπερ,
ἀν ἡ κλίμαξ ἐκείνη ὑποτεθῇ ὅτι εἶναι τῷ ὄντι ἡ τῶν
Προπυλαίων, ἀποδεικνύει, ὅτι ὅταν ἐκόπη τὸ

νόμισμα, ἡ μὲν ἀναβάθρα ὑπῆρχεν, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τοίχος
μετὰ τῆς θύρας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΥΠΡῳ ΓΟΛΓΩΝ.

Ἡ πόλις Γόλγοι, ἡ τοσοῦτον παρὰ τοῖς Ἑλ-
λησι καὶ Ῥωμαίοις διὰ τὸν τῆς Ἀφροδίτης ναὸν διά-
σημα, ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαιολόγων μέχρι τοῦδε εἰς
ποῖον τῆς νήσου μέρος ἐκεῖτο εἶχεν ἀνακαλυφθῇ. Καὶ
ὁ μὲν κύριος Muntz θεωρεῖ αὐτὴν ὡς τὴν Παλαίπα-
ρον, νῦν δὲ Κούκλια, ἐκ τινος τῶν ἀρχαίων βασι-
λέων τῆς Νικακλέους ὀνομασθεῖσα Νικόκλια, καὶ κατ'
ἀποκοπὴν τοῦ Νι καὶ προσθέσει ἐνός διγράμματος Κού-
κλια, ἄλλοι δὲ τὴν Καρπασίαν ἤτοι ὁ μὲν εἰς τὸ ἐν
τῆς νήσου ἄκρον θέτει αὐτὴν ἀνεὺ οὐδεμιᾶς βέσεως,
οἱ δὲ εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα μᾶς ἀποδείκνυσιν ὅπαντα,
ὅτι ὅλως ἡ πόλις ἦτον ἀγνωστος. Ὁ Mannerl λέ-
γει μετὰ μεγίστης ἀμφισβλήσεως ὅτι ἐκεῖτο πλησίον τοῦ
Ἰδαίου, καὶ εἶναι ὁ μόνος ὅστις μᾶλλον τῶν ἄλλων
ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὡς κατωτέρω θέλομεν
ἀποδείξει. — §. Ῥωμαῖοι συντόμως περὶ ταύτης
τῆς πόλεως εὑρομεν αὐτὴν ἐν τέταρτον βορειανατο-
λικῶς τῆς Ἀθιένου, κώμης ἐν τῇ μέσῃ τῆς ὁδοῦ
Λάρνακος καὶ Λευκωσίας, Γόργους ὑπὸ τῶν περιοι-
κούντων καλουμένην, κατ' ἐναλλαγὴν γράμματος τοῦ
λ εἰς ρ, ὅπερ συχνότατα οἱ Λαλαθωρίζοντες πράττο-
μεν, λέγοντες τὸ ἄλμυρόν ἀρμυρόν καὶ τὰ τοιοῦτα.
Στέφανος ὁ Βυζάντιος λέγει. «Γόλγοι πόλις Κύ-
πρου ἀπὸ Γόλγου τοῦ ἡγεσμένου τῆς Σικυωνίων ἀ-
ποικίας. Λέγεται καὶ Γόλγον αὐδετέρως, ἀραῦ καὶ Γόλ-
για, ἡ Ἀφροδίτη.» Φαίνεται δὲ ὅτι ἐγενεῖν ἡ ἀποικία
αὕτη καθ' ὅν χρόνον οἱ Ἕλληνες τὰς μεγάλας, εἰς τε
τὴν Μικρὴν Ἀσίαν, Ῥόδον, Κύπρον καὶ τὰς λοιπὰς
νήσους τὰς παρὰ τὴν Ἀσίαν, ἐκάραν ἀποικίας.

Ὁ δὲ Πausanias εἰς τὰ αὐτοῦ Ἀρκαδικὰ τὸν ἀρ-
χαιότατον λέγει ὅτι εἶχεν ἐνταῦθα ἡ Ἀφροδίτη ναόν.
«Καὶ Πάφου Ἀγαπήνωρ ἐγένετο οἰκιστὴς, καὶ τῆς
Ἀφροδίτης κατασκευάσατο ἐν πόλει Πάφῳ τὸ ἱερόν»
τέως γὰρ ἡ θεὸς παρὰ Κυπρίων τιμὰς εἶχεν ἐν Γόλγοις
καλουμένῳ χωρίῳ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόκριτος, Εἰδυλ.
15. 100, ναὸν ἐπίσης ἐν Γόλγοις ὑπαινίσσεται διάση-
μον τῆς Ἀφροδίτης.

Ἀέτποινα ἃ Γόλγοντα καὶ Ἰδαίον ἐρίλασας.

— Ἀφροδίτα.

Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Σχολιαστὴν αὐτοῦ,
νὰ καλέσῃ Ἀδωνίδος καὶ Ἀφροδίτης υἱὸν τὸν Γόλ-
γον. «Γόλγοι πόλις Κύπρου, ὀνομασθεῖσα ἀπὸ Γόλ-
γου τινὸς Ἀδωνίδος καὶ Ἀφροδίτης.» Καὶ ὁ Δυκό-
ρων δὲ διάσημον τὴν ἐν Γόλγοις τῆς Ἀφροδίτης ἔδραν
λέγει.

Πέμπτοι τέταρτοι γαίαν, ἔχονται θεᾶς

Γόλγων ἀνάσσης.

Ὁ δὲ Κάτουλλος εἰς τὸ 37 αὐτοῦ ἐπίγραμμα, ὅλα

σχεδόν τὰ ἐν Κύπρῳ τῆς Ἀφροδίτης ἀναφέρει ἱερὰ, καὶ μετ' αὐτῶν τὸ ἐν Γόλγοις, πλὴν τῆς Πάφου.

Quae sanctum Idalium, uriosque apertos colis, quaeque Amathuntia. quaeque Golgos.

Εἰς δὲ τὸ ἐπιθαλάμιον τοῦ τε Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, τὸ Ἰδάλιον καὶ τοὺς Γόλγους ὁμοῦ ἀναφέρει

Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum.

Ταῦτα πάντα τὰ τεμάχια, ἅπερ πάντοτε πλησίον τοῦ Ἰδαλίου θέτουσι τοὺς Γόλγους, ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀφορμὴν πλησίον αὐτοῦ ν' ἀναζητήσωμεν τὴν πόλιν, διότι ὁ μὲν Θεόκριτος Ἰδάλιον καὶ Γόλγους λέγει, ὁ δὲ Κάτουλλος *Golgos et Idalium*, εἰς τὸ ἄλλο ὅμως τεμάχιον μακρότερον, καὶ τοῦτο διότι οὕτω ἀπῆται τὸ μέτρον. Καὶ τῷ ὄντι 1 $\frac{1}{2}$ μίλιον ΝΑ. αὕτη τοῦ Ἰδαλίου κεῖται, ὡς καὶ 2 μίλια ΒΑ. Δάρνακος. Ἡ πόλις αὕτη πολιτικῶς φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν ἔλαβεν ἐπίδοσιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδόλως παρὰ τῶν συγγραφέων ὡς τοιαύτη ἀναφέρεται· ἡ δ' αὐτῆς ἐπιστημῆς εἰς τὸν τῆς Ἀφροδίτης συστάται ἀρχαῖον ναόν, ἐξ οὗ καὶ ἡ θεὰ τὸ τοῦ τόπου ἔλαβεν ὄνομα Γολγία καλουμένη. Καὶ ὅτι μὲν ἦτο μικρὰ οὐ μόνον τὰ παρὰ τοῦ Παυτανίου εἰρημένῃ τὴν χαρακτηρίζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν σωζόμενα εἰρείπια. Κεῖται δ' ἐπὶ λοφίσκου τινὸς ἐκτεταμένον ἔχουσα ὁρίζοντα, καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑπόκειται τὸ τῆς Μεσαυρίας πεδίον, ὅπερ μὲ τὸ τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὴν εὐφορίαν, ὡς λέγει ὁ Αἰλιανὸς, ἀντικρίνεται. Καὶ εἶναι θαῦμα πῶς ἐν καλῇ οὕτῃ θέσει δὲν κατέστη μία τῶν ἐπιστήμων τῆς Κύπρου πόλεων· ἀλλ' ἀπ' ἐνὸς μὲν ἡ γειτονίας τῆς Σιλαμῆνος, ἀπ' ἐτέρου δ' ἡ τοῦ Κιτίου καὶ ἄλλων πόλεων ἐμπόδιον τὴν αὐτῆς ἐπίδοσιν. — §. Περιλαμβάμετο ἐντὸς τείχους περὶ τὰ ἐξ ἔχοντος στάδια περίμετρον· τοῦτου καθ' ὅλα τὰ μέρη ἔχνη φαίνονται, καὶ μάλιστα τὸ νοτιοδυτικὸν σώζει ἐτι μικρὰ λείψανα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας, τὰ ὅποια μετ' ὀλέγον θέλουσιν ἐκλείψει, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀθιένου ἐντεῦθεν μεταφέρουσι τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν οἰκίων τῶν λίθους. Πρὸς τὸ ΝΑ. μάλιστα μέρος φαίνονται ἔχνη μιᾶς πύλης, εἰς δὲ τὸ μέσον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἅπαντες οἱ γεραίτεροι τῆς κώμης κάτοικοι καὶ ἐτέραν μεγάλῃν πύλῃν ἐνθυμῶνται. Ἀλλὰ ποῦ ἐκείτο ὁ τῆς Ἀφροδίτης ναός; Πιθανόν εἰς τὸ νότιον τῆς πόλεως μέρος, διότι ἐκεῖ ὑπάρχουσι πολλοὶ σωροὶ λίθων, καὶ μάλιστα πολλῶν καλῶς ἐργασμένων, ἐνῶ εἰς τὰ ἄλλα αὐτῆς μέρη σποράδην τοιούτους βλέπομεν, ὑπὸ τῶν χωρικῶν συναθροισθέντες, ὡς σπειρομένης ὑπ' αὐτῶν ἀπάσης τῆς πόλεως. Ἦτον εὐχῆς ἔργον μικρά τις νὰ ἐγίνετο ἀνασκαφή, καὶ ἀναμνησθῶς πολῦτιμα θέλουσιν εὐρεθῇ λείψανα.

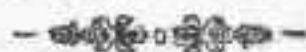
Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πόλις μόνον ἐντὸς τῶν τειχῶν περιωρίζετο, διότι κύκλωθεν αὐτῶν ἐκτὸς, πολλὰ βλέπομεν ἀρχαίων οἰκοδομῶν εἰρείπια.

Ἐν αὐτῇ δὲν ἀπαντῶμεν εἰρείπια νεωτέρων χρόνων καὶ φαίνεται ὅτι ἡ πόλις ἐκπαλαι κατεστράφη. Εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς μέρος σώζονται ἐτι λείψανα τῶν ὑδραγωγείων τῆς, ὧν περ τὰ ὕδατα ἐκ τῶν κήπων

τῶν πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Δάρνακος, Καφοῦντα νῦν καλουμένων, ἐφέροντο.

Ἐκτὸς τοῦ φρουρίου πολλὰ εὐρέθησαν ὡς καὶ ἤδη εὐρίσκονται ἀγαλμάτια ἐξ εὐθαύστου λίθου, ἐτι δὲ καὶ πλῆθος πηλίνων ἀγγείων, ὅχι ὅμως ἀπάντων καλῶς κατεσκευασμένων. Οἱ πρεσβύτεροι τῆς κώμης μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι εὐρον πελώριον τι ἐντὸς τοῦ τείχους ἀγαλμα, οὐ περ μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀξίαν τὸ κατεσύντρεψαν. Μεταξὺ δ' Ἀθιένου καὶ Γόλγων πλῆθος κατ' αὐτὰς εὐρέθησαν ἀγγείων, ἅτινα οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὰς κηδεῖας τῶν μετεχειρίζοντο· ἴσως κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑπῆρχεν ἐργαστήριον πηλοποιίας. Ἦδη δὲ ἡ πόλις ἀντικατέστη διὰ τῆς παρκακειμένης κώμης Ἀθιένου περὶ τὰς 250 ἔχουσα χριστιανῶν οἰκογενείας, εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ τὴν τοῦ ἀγωγιᾶτου τέχνην ἐνασχολουμένων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ

Ἀνεκδότων.

—c—

Μόλις ἔφθασεν εἰς Ναύπλιον ἡ εἰδήσις ὅτι τὰ πλοῖα τὰ συνοδεύοντα τὸν βασιλέα ἐφάνησαν παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἣτις οὐδὲ τὰ μέλη αὐτῆς ἴσχυε νὰ διοικήσῃ, φοβηθεῖσα μὴ, μαθούσα καθ' ὁδὸν ἡ Ἀντιβασιλεῖα τὴν γενομένην ἐν Ἀργεῖ σφαγὴν, ἐκπονηθῇ καὶ ἀποτρέψῃ τὸν νέον Ἡγεμόνα τοῦ ν' ἀποβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ προλάβῃ τὸν κίνδυνον. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὴν, ναυποροῦσαν ἐτι, ἐπιστολὴν, καὶ κομιστὴν χρέος ἔχοντα νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ ζωῆς τὰ γραφόμενα, δι' ὧν παριστάνοντα ὡς οὐδὲ κἄν λόγου ἄξια τὰ διατρέξαντα, ἂν καὶ εἶχον σφαγῇ 160. περίπου ἀνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Ποτὲ ἴσως τὸ ψεῦδος δὲν ἦτο τόσο χρήσιμον εἰς τὴν ταλαιπωρον Ἑλλάδα, ὅσοι κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἐποχὴν!

Ἡ ἐπιστολὴ συνετάχθη ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργόν, καὶ κομιστῆς διωρίσθη ὁ γράφων τὰς ἀναμνήσεις ταύτας.

Μὲ ὁποῖαν ἀπουδίῃ τὴν ἔφερον μόνος εἰς τὰ τρία σωζόμενα μέλη τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ τὴν ὑπογράψωσι, καὶ μὲ πόσῃν, οὕτως εἶπεῖν, ἀδηφύγαν τὴν κατεβύθισα εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ θυλακίου μου! Ἐπεριπάτουν, καὶ ἐπέζον αὐτὴν διὰ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τῆς παλλούσης καρδίας μου, καὶ τὴν εἶπαυον ἀνὰ πᾶν βῆμα, καὶ ἐστρεφον περὶ ἐμαυτὸν ἀδιακόπως τὰ βλέμματα, φοβούμενος μὴ πέσῃ, ἢ μὴ μὲ τὴν ἀρπᾶσιν ἄλλος φθονῶν τὴν τύχην μου.

Καὶ τῶντι ἡ τύχη μου δὲν ἦτο μικρὰ. Πρῶτος ἐγὼ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐμελλόν νὰ ἴδω τὸν βασιλέα τῆς νέου, ὡραῖον, ὡς παριστάνετο, καὶ ἐρχόμενον νὰ μὲ σώσῃ ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς τῆς ἀναρχίας καὶ τὸ ὅ